

KULTTUURI

Median on oltava sanatarkka

Haastattelun pelisäännöt on syytä sopia etukäteen

Mediatohori

Mediaan haastateltavalla on oikeus vaatia omien sanomien tarkkaa siteeraamista. Haastateltavan sanomiset pitää myös erottaa jutun muusta aineistosta, kuten toimittajan omista tulkinnoista.

Toimittajat voivat kuitenkin editoida ja yhdistellä haastateltavan lausuntoja selkeyden ja tiivistämisen takia.

Kaikkea toimittajalle kerrottu ei useinkaan julkaista, ja joskus saattaa koko haastattelu jäädä julkaisematta esimerkiksi yllättävien uutisaiheiden takia.

Haastateltavan epähuomiossa kertoma "sammakoita" ei välttämättä poisteta jutusta, varsinkin jos haastateltava on kokenut poliitikko tai muu merkittävä vallankäyttäjät.

Vaikka haastattelun suostuminen on vapaaehtoista, saatetaan julkisuuspaikoihista kertoa jutussa myös varsin yksityiskohtaisesti, jos haastattelupöytäkirja kohteella katsotaan olevan tietynasteista julkisuusvelvoitetta tai vastuuta toimittajan käsittelemässä asiassa.

Lähdesuojasta, eli haastateltavan henkilöllisyyden salaamisesta jutussa tai jutun julkaisemisen jälkeen, toimitukset eivät voi kuitenkaan vetäytyä, jos tällainen suoja haastateltavalle on myönnetty.

Toimituksen tekemässä haastattelupöytäkirjassa on kysymys siitä, että toimittaja kerää haastateltavilta tietoja, arvioita, kommentteja tai tunnelmaistuja julkaistavaksi edustamassaan mediassa.

Jälkikäteen julkaisuluvan osoittaminen on yleensä vaikeaa, varsinkin jos kyse on ensimmäistä kertaa haastateltavasta "maallikkolohkeesta". Epäselvyyksien välttämiseksi julkaisuvahvistuksesta kannattaa varmistua heti alkuun, jos toimittajan yhteydenoton tarkoitus ei heti selvä.

Haastateltavan kannattaa varmistua myös siitä, käytetäänkö hänen sanomisiaan tausta-aineistona vai julkaisutavina tietoina, siteerataanko häntä nimeltä vai anonymisti, mikä on hänen roolinsa ja lausuntonsa asiayhteys ja myös siitä, missä välineessä haastattelu on tarkoitus julkaista.

Kalevan toimittaja Siru Sipola haastatteli viime talvena Mohammad Parwezia Kabulissa Afganistanissa. Parwez valmistaa pajalla työkaluja miinanraivaukseen.

Esimerkiksi sanomalehden alun perin tarkoitettuja tietoja saatetaan julkistaa eri versioina eri medioissa, kuten internetissä tai mediakonsernin sisällä erityyppisissä julkaisuissa. Julkaisufuorumilla saattaa olla merkittävää haastateltavasta syntyvälle mielikuvalle.

Jutun tarkistaminen ennakoon ei ole haastateltavalle automaattinen oikeus, vaan asiasta on sovittava molemminpuolisesti ja ennakkolta. Jälkikäteen suostuminen on toimituksen harkinnassa, vaikka pääsääntöisesti siihen onkin syytä suostua, jos tarkistamisesta ei aiheudu teknistä haittaa kiiressä uutistyössä.

Jutun näkökulmaan, sävyyn tai journalistisiin arvioihin haastateltavalla ei ole oikeutta puuttua.

Sanomisten läpikäyminen ei saa kuitenkaan olla haastateltavalle keino määrätä omasta julkisuudesta, vaan tarkoitus on lisätä tiedonvälityksen todennäköisyyttä ja varmistaa haastateltavan kertomien asiatihtojen paikkansapitävyys. Toimituksen omiin ratkaisuihin, kuten aiheen valintaan, näkökulmaan, sävyyn tai journalistisiin arvioihin haastateltavalla ei ole oikeutta puuttua.

Heikki Kuutti
heikki.kuutti@yu.fi

Viestintäoikeuden ja journalistiikan asiantuntija, FT Heikki Kuutti on arvioinut tällä palstalla Kalevan juttuja. Arviot löytyvät myös osoitteesta www.kaleva.fi/mediatohori

Tuomo Tähtinen alkaa edistää suomalaisten musiikin vientiä ulkomaille.

Tuomo Tähtinen Music Finlandin vetäjäksi

STT, Kaleva
Suomalaisen musiikin käyttöä ja vientiä edistävän Music Finland -yhdistyksen toiminnanjohtajana aloittaa helmikuun alussa **Tuomo Tähtinen**.

Tähtinen, 29, on toiminut vuodesta 2008 Music Export Finlandissa Ison-Britannian ja Pohjois-Amerikan markkinoista sekä viestinnästä vastaavana projektipäällikkönä ja marraskuusta 2011 alkaen yhdistyksen virkaatekevänä toiminnanjohtajana. Aiemmin hän on työskennellyt muun muassa Warner Music Finlandilla promootio- ja vientitehtävissä.

Music Export Finlandin toiminnanjohtaja **Pauliina Ahokas** siirtyi syksyllä Tampere-talon johtoon.

Lokakuussa 2011 perustettu Music Finland ry yhdistää Music Export Finland Association ry:n ja Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus Fimic ry:n toiminnon yhden organisaation alle.

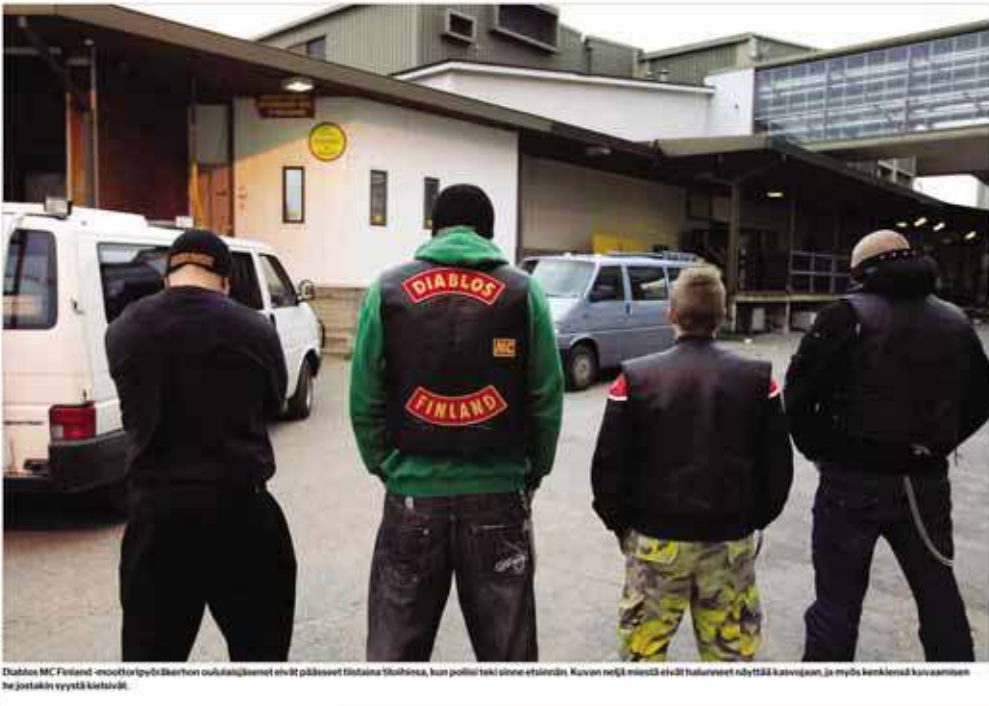
Uuden yhdistyksen tarkoituksena on edistää musiikkivientiä sekä lisätä laaja-alaisesti suomalaisen musiikin tunnettavuutta, saatavuutta ja käyttöä niin Suomessa kuin ulkomailakin.

"Music Finlandin perustaminen avaa uuden luvun suomalaisen musiikin ja musiikkivienin edistämisen kirjassa. Music Finlandissa yhdistyvät monipuolinen ja kansainvälinen osaamisen sekä laaja-alainen musiikin ja musiikkialan tuntemus", sanoo yhdistyksen tuleva toiminnanjohtaja **Tuomo Tähtinen**.

Poliisi teki suuriskun Oulussa

Moottoripyöräkerholaiset ymmällään sitä, mitä etsittiin

OULU Poliisi teki Oulussa suuren suuriskun moottoripyöräkerhoissa. Suuren suuriskun tarkoituksena oli löytää moottoripyöräkerhojen jäseniä, jotka olisivat olleet mukana Oulussa lauantai-iltaisin pidetyissä kerhoissa. Poliisi teki suuriskun Oulussa lauantai-iltaisin pidetyissä kerhoissa. Poliisi teki suuriskun Oulussa lauantai-iltaisin pidetyissä kerhoissa.

Oulu MC Finland moottoripyöräkerhojen edustajat olivat läsnä Oulussa lauantai-iltaisin pidetyissä kerhoissa. Poliisi teki suuriskun Oulussa lauantai-iltaisin pidetyissä kerhoissa.

Skimmausliigan aiheuttamat vahingot voivat nousta miljooniin

Jarmo Pitkä Maa- ja metsätalouden tutkimuskeskuksen (MML) tutkimusjohtaja on selvittänyt, että Suomessa aiheutetaan vuosittain vahinkoa liikennevälineiden aiheuttamien vahinkojen vuoksi noin miljoonaa euroa. Vahinkojen aiheuttamien vahinkojen vuoksi Suomessa aiheutetaan vuosittain vahinkoa liikennevälineiden aiheuttamien vahinkojen vuoksi noin miljoonaa euroa.

Kerho tukee Bandidos MC -moottoripyöräkerhoa
Duo MC Oulu on tukenut Bandidos MC -moottoripyöräkerhoa Oulussa lauantai-iltaisin pidetyissä kerhoissa.

Toimittaja voi tilanteen vaatiessa kirjoittaa nimettömänä

Epäkohdat kaipaavat yksityiskohtia

Kaleva 28.11.2011

Kalevan juttu **Koulukantelut lisääntyvässä** käsittelee opiskelijan eduskunnan oikeusasiamiehelle tekemää kantelua opettajan laiminlyönneistä, tenttien hylkäämisistä ja kiusaamisesta. Jutussa ei paljastettu opiskelijan henkilöllisyyttä tai oppilaitosta, mutta siinä siteerattiin oppilaitoksen oikeusasiamiehelle antamaa vastinetta, jossa väitteet käsiteltiin.

Kantelua ei ollut vielä jutun julkaisuhetkellä ratkaistu. Lisäksi oikeusasiamiehelle saamia kanteluita käsiteltiin jutussa yleisellä tasolla.

Kantelijan nimenön esiintyminen ja yksityiskohtien vähäisyys johtavat kuitenkin siihen, etteivät lukijat itse onnistu arvioimaan tapuksen paheksuttavuutta, vaan siitä pystyttiin esittämään vain kahden tahon ristiriitaiset käsitykset.

Kainalojuttu **Kiistaan ei aina löydy ratkaisua** totesikin valitusten monitulkintaisuuden.

Yhteiskunnallisten epäkohtien mediakäsittelyssä ylipäätään olisi tärkeää pystyä tuomaan esiin riittävästi yksityiskohtia, jotta julkisen kritiikki voidaan kohdistaa oikeaan osoitteeseen.

Toisaalta lehdellä ei yksityisyyssuojan takia ole mahdollisuuksia nimetä kantelun tehnyttä opiskelijaa, jos tämä ei tahtonut esiintyä nimellä vielä keskeneräisessä tapauksessa.

Nimettömät tuomitut

Kaleva 17.12.2011

Romumetallijuttu etenee hoviin -jutussa julkaistiin Oulun käräjäoikeuden lausunnolla vankeustuomioita laajassa pohjoissuomalaisessa romumetallikauppaan liittyvässä talousrikosvyyhdissä. Vähintään kahden vuoden vankeustuomion saaneet viisi tekijää mainittiin nimillä, mutta neljästä pienemmän rangaistuksen saaneesta kerrottiin tuomion yhteydessä vain syntymävuosi.

Rikos ei ole lähtökohtaisesti yksityisasia, joten esimerkiksi tuomittu ei voi kieltää henkilöllisyytensä paljastamista. Pääsääntöisesti yksityiselämään liittyvä tieto voidaan paljastaa, jos kyse on henkilön julkisen toiminnan arvioimisesta ja tiedolla on yhteiskunnallista merkitystä.

Moni mediatulo pitää kahden vuoden ehdotonta vankeusrangaistusta rajana tuomion henkilöllisyyden paljastamiselle. Kaikki mediat eivät paljasta tekijöitä välttämättä tällöinkään. Toisaalta vähäpätöisimpiinkin rikoksiin tai rikkeisiin syyllistyneet voidaan nimetä mediassa, jos kyse on vallankäyttäjistä ja muutoin julkisuuden henkilöistä.

Poliitikon syntilistä

Kaleva 28.10.2011

Perussuomalaisen kansanedustaja **Teuvo Hakkarainen** oli saanut eduskuntaryhmältään varoituksen, joka

liittyi Hakkaraisen julkisesti esittämään toiveeseen homojen, lesbojen ja somalien karkottamisesta Ahvenanmaalle (*Hakkaraiselle varoitus*). Uutisoinnin yhteydessä mainittiin Hakkaraisen kymmenen aiempaa "tempausta", harkitsematommien lausumien ohella muun muassa humalassa riehuminen, ylinopeussakko ja vanha varkaustuomio.

Tämäntapainen vanhojen "syntilistojen" esiin kaivaminen ja kertominen on yleistynt mediassa. Pyrkimyksenä on tarjota lukijoille päivitystä kuva vallankäyttäjän toiminnasta henkilön arvioimiseksi.

Historian tapahtumien raportointi antaa henkilöistä kokonaisvaltaisemman ja todennukaisemman kuvan kuin pelkkä viimeisimmän yksittäisen tapauksen uutisointi.

Levottomia tietoja

Kaleva 11.12.2011

Oulun seudulla oli havaittu poikkeuksellisen runsaasti kilpirauhassyöpää maan muihin osiin verrattuna (*Kilpirauhassyöpää paljon Oulussa*). Jutun yhteydessä julkaistu levinneisyyskartta antoi hyvän vertailupohjan maan muihin alueisiin.

Jutussa ei kuitenkaan pystytty tuomaan esiin syitä ilmiön laajuudelle, vaikka eri vaihtoehdoista spekulointi ja kiisteltiin. Vaikka juttu saattoikin synnyttää lukijoissa paniikkimielialaa, kerrotuilla tiedoilla on laajaa yleistä merkitystä, eikä esimerkiksi levottomuutta aiheuttavien tietojen

kertomista ole syytä kieltää tietojen luonteen pohjalta.

Lehden on kuitenkin syytä palata asiaan heti, kun syövän paikalliseen levinneisyyteen on saatu lisävalaistusta.

Vaarallista journalismia

Kaleva 19.10.2011

Poliisi teki suuriskun Oulussa -jutussa selvitettiin taustoja poliisin Diablos MC Finland moottoripyöräkerhon Oulun tiloihin tekemästä kotiutinnasta ja haastateltiin nimettömänä joitakin kerhon jäseniä.

Toisessa jutussa (*Uusi rikollisjengi Ouluun*) mainittiin "kaikkein vaarallisimmista rikollisista" koostuvan United Brotherhoodin rantautuneen Ouluun.

Molempien juttujen tekijöiksi oli erikoisesti mainittu pelkkä "Kaleva" ilmeisesti siksi, että aihe ja sen käsittely on herkkää myös kirjoittajan ja kuvaajan turvallisuuden näkökulmasta.

Vaikka tekijänoikeuslaki ja toimituskäytäntö edellyttävät tekijöiden mainitsemista juttujen ja kuvien yhteydessä, toimittajalla ja kuvaajalla on halutessaan oikeus säilyä nimettömänä juttujen tekijöinä.

"Tuomiopäivä on hyvin lähellä"

Valtiosihteeri Raimo Sailakselle 1. luokan Vapauseriintsi rintatähtineen

Valtiosihteeri Raimo Sailaks on ollut Suomessa kymmenen vuotta. Hän on ollut Suomessa kymmenen vuotta. Hän on ollut Suomessa kymmenen vuotta.

Tuomiopäivän ennustus

Kaleva 2.12.2011

Valtiosihteeri Raimo Sailaks kommentoi euroalueen kriisiä ilmestyskirjallaan mukailleen toteamalla "tuomiopäivän olevan hyvin lähellä, kahden päivän päässä siitä, kun tämä juttu ilmestyy". Edelleen Sailaksen mukaan kriisin seurauksena "Eurooppa on kuilun partaalla" (*"Tuomiopäivä on hyvin lähellä"*).

Värikkäästä kielestäan tunnetun Sailaksen sanomisia ei juttussa juurikaan sensuroitu, mikä saattoi jättää pitkäkestoisiksi otsikon lukuun tui kriisiin vähemmän perehtynyttä

lukijaa. Vaikka kärjistyket ovatkin osa journalismin käytäntöjä, poliitikkojen eurokriisiä mustamaalaavien arviointien on arveltu lisäävän suomalaisten masennusta ja pelkoa.

Tuomiopäivän otsikot olisivat varattava nimenomaan siihen oikeasti viimeiseen juttuun, jotta ennustuksen paikkansapitävyttä ei tarvitsisi enää jälkikäteen ihmetellä.

Jonkinasteista lohtua tuomiopäivän jälkeiseen elämään toi kuitenkin Sailaksen haastattelun alla julkaistut ministeri **Antti Tanskan** eurokriisiä koskevat arvoinnit, joiden mukaan "nyt ei pidä hötkyillä" ja "talous ei koskaan lopu".

Joulusaunaa helvetissä

Kaleva 20.12.2011

Kalevan pilapiirtäjän **Jarin** piirroksessa piru lupasi edesmenneelle Pohjois-Korean johtajalle **Kim Jon Ilille** tarkistavansa, onko joulusaunassa vielä tilaa. Juuri kuolleen valtion päämiehen sijoittaminen helvettiin on voimakas näkemys tämän harjoittamasta sortopolitiikasta, mutta pilapiirroksen muotoon puettuna loppujen lopuksi kuitenkin hyvin tavoinomainen esimerkki poliittisesta kannanotosta, vaikka osa lukijoista saattaakin pitää sitä maullomana.

Suomen rikoslaissa ei ole ollut enää pitkään aikaan erillistä säädöstä, jolla ulkovaltoja loukkaava mediakirjoittelu olisi rangaistavaa.

Iitin musiikkijuhlat täyttää kymmenen vuotta

MUSIIKKI Iitin musiikkijuhlat viettää ensi kesänä kymmenvuotisjuhlaan. Festivaalin vieraksi saapuu virolainen kamariorkesteri Tallinn Sinfonia. Orkesteri esittää Iitin kirkossa kesäkuussa muun muassa Kaija Saariahon teoksen *Terra Memoria* (2006). Kapellimestarina toimii **Andres Mustonen**.

Juhlavuoden esiintyjäkaartiin kuuluu useita taiteilijoita, joita on nähty ja kuultu kymmenen vuoden aikana Iitissä.

Brittia vieraita sen sijaan ovat vuosittain alttoviulisti **Paul Silverthorne** sekä pianisti, kapellimestari ja UMo:n taiteellinen johtaja **Kirimo Lintinen** jazztrioineen.

Juhlavuonna festivaali kestää peräti viikon (11.–16.6.). Ohjelmassa on yhdeksän konserttia, joista löytyy tietoa Iitin musiikkijuhlien nettisivuilta (www.iittifestival.fi). (STT)

Sunrise Avenue Saksan radioiden soitettu

MUSIIKKI Suomalaisen Sunrise Avenue -yhtyeen single *Hollywood Hills* oli Saksan radioiden soitettu kappale viime vuonna. Bändin levy-yhtiö EMI kertoo Saksan-otoksillaan, että *Hollywood Hills* soi maan radioaloilla päättyneenä vuonna noin 50 000 kertaa.

Sunrise Avenueen hitti on kinnuttanut myös levymyynnissä Saksassa platinasingleksi. *Hollywood Hills* löytyy suomalaisyhtyeen albumilta *Out Of Style*, joka on saanut Saksassa kultalevyä.

Saksa muodostaa Euroopan suurimman alaniteemyynnin markkina-alueen. (STT)